

دانشگاه علامه طباطبائی

دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی

(گروه مشاوره)

پایان نامه جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد رشته مشاوره مدرسه

موضوع:

بررسی اثربخشی آموزش مهارت های تحصیلی بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی

تحصیلی در دانش آموزان دختر سوم متوسطه رشته علوم تجربی

استاد راهنما:

دکتر عبدا... شفیع آبادی

استاد مشاور:

دکتر حسین سلیمی

استاد داور:

سرکار خانم دکتر خدیجه آرین

پژوهشگر:

زینب شاه بختی

تابستان ۱۳۹۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرستی برای یاد کردن از تمامی عزیزانی که مرا در طول زندگی تحصیلی ام یاری نمودند

پیش آمده است که در این فرصت از همه آنانی که پا به پای بودنم مرا همراهی نمودند

تشکر می نمایم.

با کمال ادب از زحمات بی شائبه اساتید گرانقدر

جناب آقای دکتر شفیق آبادی

که در تمام لحظات آموختنم با صبوری بسیار مرا هدایت و

راهنمایی نمودند

جناب آقای دکتر سلیمی

به عنوان مشاور مرا یاری نمودند.

سرکار خانم دکتر آرین

که با داوری ارزشمند خود در این پژوهش همراه ما بوده اند تشکر و قدردانی

می نمایم.

به پاس عاطفه‌ی سرشار و گرمای امید بخش وجودش،

که در این سردترین روزگار ان، بهترین پشتیبان است

به پاس قلب بزرگش که فریادس است و سرگردانی و ترس،

در پناهش به شجاعت می‌گراید،

و به پاس محبت‌های بی‌دینش که هرگز فروکش نمی‌کند

این مجموعه را به مادر عزیزم تقدیم می‌کنم.

چکیده:

این تحقیق تاثیر آموزش مهارت های تحصیلی را بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی در دانش آموزان دختر سال سوم متوسطه رشته علوم تجربی شهر کرج با استفاده از طرح پیش آزمون، پس آزمون با گروه آزمایش و گواه مورد بررسی قرار داد، ابزار پژوهش حاضر پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی (MJSES) و پرسشنامه انگیزش پیشرفت که توسط کرمی باغطیفونی و کرمی (۱۳۸۶) تهیه و هنجاریابی شده بود، استفاده شد. با استفاده از روش نمونه گیری خوشه ای ابتدا از بین ۴ ناحیه آموزشی شهر کرج یک ناحیه، انتخاب و سپس از بین مدارس متوسطه دخترانه آن ناحیه یک دبیرستان به صورت تصادفی انتخاب گردید. سپس بین پایه سوم متوسطه رشته علوم تجربی آن مدرسه هر دو پرسشنامه اجرا گردید. در نهایت از بین کسانی که پایین ترین نمرات را در پرسشنامه کسب کرده بودند، ۳۰ نفر انتخاب گردید و در دو گروه آزمایش و گواه، به طور تصادفی جایگزین شدند. پس از تشکیل گروه ها آموزش مهارت های تحصیلی طی ۸ جلسه ۱/۵ ساعت، اجرا گردید. اما برای گروه گواه آموزشی ارائه نگردید. در پایان دوره آموزشی، پرسشنامه خودکارآمدی و انگیزش پیشرفت مجدداً برای هر دو گروه آزمایش و گواه اجرا گردید. داده های به دست آمده با استفاده از تحلیل کوواریانس و نرم افزار SPSS مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته های تحقیق در مورد فرضیه های تحقیق تایید می کنند که آموزش مهارت های تحصیلی بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی دانش آموزان دختر موثر بوده است.

کلید واژه ها: مهارت های تحصیلی، انگیزش پیشرفت، خودکارآمدی تحصیلی

فهرست مطالب:

فصل اول: کلیات

چکیده

۱	مقدمه
۳	بیان مساله
۶	اهمیت و ضرورت تحقیق
۹	هدف تحقیق
۹	فرضیه تحقیق
۱۰	تعریف واژگان و مفاهیم اختصاصی
۱۰	تعاریف نظری
۱۱	تعاریف عملیاتی

فصل دوم: مروری بر ادبیات پژوهش

۱۳	مقدمه
۱۳	مهارتهای تحصیلی
۱۷	مهارت برنامه ریزی و مدیریت زمان
۱۸	الگوهای زمانی
۱۹	انواع برنامه ریزی

۲۰	مدیریت زمان
۲۲	مهارت تمرکز
۲۴	راه‌های ایجاد و افزایش عادت‌های تمرکز
۲۶	انگیزه و انگیزش
۲۷	انگیزش تحصیلی
۲۷	اصول کلی انگیزش
۲۸	انگیزش درونی و انگیزش بیرونی
۲۸	دیدگاه‌های روان‌شناختی در مورد انگیزش
۲۸	دیدگاه رفتاری
۲۹	دیدگاه انسان‌گرایانه
۲۹	دیدگاه شناختی
۳۰	دیدگاه فرهنگی اجتماعی
۳۱	انگیزش درونی و بیرونی برای پیشرفت
۳۳	عوامل موثر بر سطح انگیزش پیشرفت
۳۵	خودکارآمدی
۳۷	خودکارآمدی و انگیزش
۳۸	خودکارآمدی تحصیلی
۴۰	ارزیابی باورهای خودکارآمدی تحصیلی

پیشینه پژوهش در ایران..... ۴۱

پیشینه پژوهش در خارج از کشور..... ۴۳

فصل سوم: روش شناسی پژوهش

مقدمه ۴۹

طرح پژوهش ۴۹

جامعه آماری، روش نمونه گیری و حجم نمونه..... ۴۹

ابزارهای پژوهش ۵۰

روش اجرای پژوهش ۵۱

روش تجزیه تحلیل داده ها..... ۵۲

فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها

مقدمه ۵۴

آمار توصیفی ۵۵

آمار استنباطی ۶۰

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

مقدمه ۷۱

یافته های پژوهش ۷۱

محدودیت های پژوهش..... ۷۴

الف: کاربردی ۷۴

ب: پژوهشی ۷۵

منابع ۷۶

ضمایم و جداول

جدول شماره ۱-۲ چهار دیدگاه روانشناختی در مورد انگیزش ۳۱

جدول شماره ۱-۳: دیاگرام طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل ۴۹

جدول ۱-۴ _ نمرات خودکار آمدی ۵۵

جدول ۲-۴ _ نمرات انگیزش پیشرفت ۵۸

جدول ۳-۴ _ آزمون نرمال بودن (کالمو گروف - اسمیرنوف) خود کارآمدی تحصیلی ۶۰

جدول ۴-۴ _ بررسی همگنی شیب های رگرسیون در فرضیه ۱ ۶۰

جدول ۵-۴ _ آزمون برابری واریانس ها(لوین) فرضیه اول ۶۳

جدول ۶-۴ _ نتایج تحلیل کوواریانس اثربخشی آموزش مهارت های تحصیلی بر خود کار آمدی

تحصیلی ۶۳

جدول ۷-۴ _ آزمون نرمال بودن (کالمو گروف - اسمیرنوف) داده های انگیزش پیشرفت ۶۵

جدول ۸-۴ _ بررسی همگنی شیب های رگرسیون انگیزه پیشرفت ۶۶

جدول ۹-۴ _ آزمون برابری واریانس ها(لوین) برای فرضیه ۲ ۶۸

جدول ۱۰-۴ _ نتایج تحلیل کوواریانس اثربخشی آموزش بر انگیزش پیشرفت ۶۸

نمودارها

نمودار ۴-۱ _ هیستوگرام نمرات پیش آزمون خود کارآمدی ۵۷

نمودار ۴-۲ _ هیستوگرام نمرات پیش آزمون انگیزش پیشرفت ۵۹

نمودار ۴-۳ _ رابطه خطی بین متغیرها ۶۲

نمودار ۴-۴ _ هیستوگرام نمرات پس آزمون خود کارآمدی تحصیلی ۶۴

نمودار ۴-۵ _ رابطه خطی بین متغیرها ۶۷

نمودار ۴-۶ _ هیستوگرام نمرات پس آزمون انگیزش پیشرفت ۶۹

پیوست ها

خلاصه جلسات آموزشی ۸۵

پرسشنامه انگیزش پیشرفت تحصیلی

پرسشنامه خودکارآمدی تحصیلی

در مدارس امروزه تلاش برای برقراری ارتباط با دانش‌آموزانی که علاقه خود را به یادگیری از دست داده‌اند، یا آنهایی که بنا به دلایلی دچار شکست تحصیلی یا ترک تحصیل شده‌اند، برای تمامی معلمان تجربه‌ای دلسرد کننده و بسیار معمول است. متأسفانه تعداد این دانش‌آموزان در مدارس رو به افزایش بوده و افزایش این مشکلات و پیامدهای آن باعث شده که آموزگاران به شدت نیازمند کسب اطلاعات بیشتر در مورد مهارت‌های تحصیلی (شیوه‌های مطالعه و تمرکز حواس و برنامه‌ریزی درسی) و انگیزه دانش‌آموزان و استفاده از این اطلاعات جهت ترغیب آنان به کسب دیدگاه‌های مثبت در مورد خود و یادگیری باشند.

براساس تعریف لاک^۱ (۱۸۹۱)، به نقل از بیابانگر، (۱۳۸۴)، مهارت‌های تحصیلی عبارتند از «ابزارهایی که دانش‌آموزان برای جذب مطالبی که می‌خواهند یاد بگیرند، از آنها استفاده می‌کنند». این مهارت‌ها برای پیشرفت موفقیت‌آمیز در زمینه‌های درسی ضروری هستند. مهارت‌های تحصیلی تکنیک‌ها یا راهبردهایی را شامل می‌شوند که دانش‌آموزان برای کنار آمدن با تکالیف آموزشی روزمره خود، از آنها استفاده می‌کنند. مهارت‌های تحصیلی به دانش‌آموزان کمک می‌کند که از عهده موقعیت‌های گوناگون یادگیری به‌طور کارآمدتر و موثرتری برآیند، به گونه‌ای که اطلاعات جدید کسب شده نگهداری و در یادگیری بعدی بکار گرفته می‌شوند.

درک انگیزش دانش‌آموزان و عوامل مرتبط با آن، به شیوه‌ای که بتوان در جهت حمایت و تقویت آن گام برداشت، می‌تواند آموزش را به تجربه‌ای مثمر ثمر تبدیل کند. همچنین این درک می‌تواند به معلمان کمک کند تا در مثبت‌تر ساختن روند رشد و تحول دانش‌آموزان سهیم بوده و مسائلی مانند کاهش انگیزش و خودکارآمدی را تحت تاثیر قرار دهد و باعث افزایش آنها شود (مک کومبز^۲ و پاپ^۳، ترجمه ابراهیمی قوام، ۱۳۸۴).

اینکه دانش‌آموزان چگونه به انجام تکالیف تحصیلی و داشتن عملکرد بهتر در مدرسه علاقه‌مند می‌شوند و چه عواملی برای ایجاد انگیزه و خودکارآمدی تحصیلی در آنان تاثیر می‌گذارند، باید بیش از پیش مورد توجه

1. Lock

2. Mc Combs

3. Pope

پژوهشگران و دست‌اندرکاران آموزشی قرار گیرد. از مدت‌ها پیش این نکته ثابت شده است که انگیزش یکی از مهم‌ترین عوامل روانشناختی مرتبط با پیشرفت است و انگیزه پیشرفت هم یک عامل مهم در شخصیت دانش‌آموزان که بر کارکرد آنها در محیط آموزشی تاثیر می‌گذارد (شاک^۱، اهلر استینت^۲، استینت^۳ ۱۹۹۵). پژوهشگران انگیزش به بررسی چگونگی نیرو گرفتن رفتار و هدایت آن به سمت اهداف خاص می‌پردازند. سوالاتی که در مطالعه انگیزش مطرح می‌شوند از این قبیل می‌باشند:

* چرا شخص رفتاری را آغاز میکند آن را ادامه میدهد و به آن خاتمه میدهد؟ * چه نیروهایی شدت رفتار را در طول زمان مشخص میکنند؟ * تفاوت‌های انگیزش در بین افراد چیست و این تفاوت‌ها چگونه ایجاد میشوند؟ (ریو^۴ ۲۰۰۵، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۶)

در توضیح مفهوم انگیزش اشاره می‌کند که انگیزش علت فرضی رفتار است. شناخت انگیزش به ما امکان می‌دهد تا آنچه را که به رفتار نیرو می‌دهد، توضیح دهیم. لفرانسوا (۱۹۹۷) انگیزه را علت و دلیل رفتار میدانند. انگیزه و انگیزش غالباً به صورت مترادف به کار می‌روند با این حال انگیزه را دقیق‌تر از انگیزش دانست (سیف، ۱۳۸۰).

پاجارس (۲۰۰۰)، اظهار داشت که باورهای خودکارآمدی، انگیزش را تقویت می‌کنند. براساس نظریه بندورا (۱۹۸۶)، باور دانش‌آموزان در مورد توانایی هایشان برای انجام موفقیت‌آمیز تکالیف تحصیلی پیش‌بینی‌کننده‌ای قوی برای توانایی آنها جهت موفقیت در مورد این تکالیف است.

باورهای خودکارآمد تحصیلی به تعیین اینکه دانش‌آموز چه کارهایی را می‌تواند با دانش و مهارت هایشان انجام دهد کمک می‌کند. در نتیجه پیشرفت تحصیلی تا حد زیادی تحت تاثیر ادراکات دانش‌آموز در مورد توانایی‌هایش بوده و به وسیله آن پیش‌بینی می‌شود. باورهای خودکارآمدی با تاثیرگذاری بر انتخاب‌های فرد، میزان تلاش و پشتکار او در مواجهه با مشکلات، الگوهای تفکر و واکنش‌های هیجانی نقش اساسی

1. Shuck
2. Oehler-stinnet
3. Stinnet
4. Reeve

در تعیین رفتار دارند به همین دلایل باور خودکارآمدی تحصیلی بالا، موجب تقویت پیشرفت تحصیلی می شود. اما باور خودکارآمدی تحصیلی پایین آن را تضعیف میکند (لوئیس^۱، ۲۰۰۶).

از عواملی که سطح انگیزش پیشرفت افراد را تحت تاثیر قرار می دهد، خانواده و زمینه خانوادگی است. در صورتیکه خانواده کودکان را برای کسب مهارتها و استقلال و خودکفایی تشویق کند، انگیزش پیشرفت در آنها تقویت خواهد شد

تحقیقات صورت گرفته درمورد عوامل تاثیرگذار برانگیزش پیشرفت تحصیلی براهمیت مسائلی مانند جو مدرسه و کلاس، تجربه موفقیت‌های گذشته، تشویق اطرافیان از جمله معلمان و والدین و سایر عوامل بین شخصی و درون شخصی تاکید دارند

بیان مساله

امروزه در رشته های گوناگون علوم انسانی به ویژه در روان شناسی و علوم تربیتی تصور و آگاهی آدمی نسبت به ویژگیهای خویشتن و ارزیابی از آن یکی از مهمترین موضوعات مورد مطالعه به شمار می آید. یافته‌های پژوهشی نشان میدهد که باور انسان نسبت به ظرفیتهای خود عامل تعیین کننده‌ای در بهداشت روان و موفقیت او در عرصه های مختلف زندگی می باشد.

تمام انسان‌ها دارای نظام باورها هستند و نظام باورها دنیای انسان‌ها را ساختار بخشیده و به تجارب معنی می‌بخشد. نظام باورها در انسانها از یک سو سبب بهبود رفتار، کسب سلامت، پیشرفت در زمینه‌های مختلف رضایت و خشنودی در زندگی شده و کیفیت زندگی انسان‌ها را ارتقا می‌دهند. اما از سوی دیگر به نظر میرسد بسیاری از مشکلات و مسائلی که افراد در زندگی با آنها دست به گریبان هستند، ناشی از ناکارآمدی نظام باورهای آنان است و رابطه نزدیکی با باورهای ناکارآمد افراد در مورد خودشان و عدم اطمینان آنها به توانایی‌هایشان دارد (مجیدیان، ۱۳۸۴).

باورهای خودکارآمدی از جمله باورهایی هستند که نقش بنیادین در کیفیت زندگی و ایجاد تعادل و توازن بین ابعاد مختلف زندگی دارند. بندورا (۱۹۹۳) بر ادراک فرد از کارآمدی شخصی به‌عنوان میانجی شناختی تاکید می‌کند. فرد در حین انجام یک عمل براساس آن در مورد قابلیت‌های خود به داوری

¹.lewis

می‌پردازد و این قضاوت در مورد قابلیت‌ها بر تفکر، هیجان، عاطفه و رفتار تاثیر می‌گذارد خودکارآمدی ادراک شده، نه به تعداد مهارت‌های شخصی بلکه به آنچه که شخص باور دارد که میتواند تحت شرایط خاصی انجام دهد مربوط میشود (مجیدیان، ۱۳۸۴).

به نظر بندورا (۱۹۸۲، ۱۹۷۷) نحوه رفتار افراد را اغلب بهتر میتوان از روی باورهایی که آنها در مورد قابلیت‌هایشان دارند یعنی از روی خودکارآمدی آنها پیش بینی کرد تا از روی قابلیت‌هایی که آنها واقعاً دارند، افراد همانی هستند که می‌اندیشند، بنابراین دانش آموزی که فکر می‌کند از پیشرفت ناتوان است، قطعاً پیشرفتی نخواهد داشت. دانش آموزی که فکر می‌کند توانایی پایینی دارد، ندانسته و ناخواسته، خود را خراب میکند.

به طور مثال در کلاسی که یکی از دانش‌آموزان به عنوان یک دانش‌آموز دشوار شناخته شود، این باور که او در هر صورت عملکرد ضعیفی خواهد داشت، تبدیل به بهانه‌ای برای از دست دادن کلاسها یا گرفتن نمرات پایین در امتحان میشود و البته آن باور هرچه بیشتر در مورد او تایید شده و به تدریج آنقدر تقویت میگردد که نهایتاً تاثیر آن تمام سرنوشت دانش‌آموز را تحت الشعاع قرار میدهد (لیونز - شنک^۱، ۲۰۰۶).

تحقیقات نشان داده است که باورهای خودکارآمدی، تاثیر نیرومندی بر انگیزش پیشرفت، انتخاب‌ها و میزان تلاش و سطح پشتکار افراد و نهایتاً بر پیشرفت و موفقیت آنها دارد. دانش‌آموزانی که باورهای خودکارآمدی بالا دارند، تکالیف دشوار را به عنوان چالش می‌بینند، نسبت به اهدافشان متعهد باقی می‌مانند و در صورت شکست بر تلاش خود می‌افزایند و نهایتاً پشتکار آنها موجب موفقیت می‌شود، اما برای دانش‌آموزان دارای باورهای خودکارآمدی پائین، تکالیف دشوار در حکم تهدید شخصی هستند و مواجه شدن با شکست، موجب درماندگی و دست کشیدن از تلاش و نهایتاً اکتفا به عدم موفقیت می‌شود (لانگ^۲ و همکاران، ۲۰۰۷).

بندورا (۱۹۷۷) اشاره میکند منبع اساسی انگیزش عبارت است از پیش بینی در مورد نتایج احتمالی رفتار «من موفق میشوم یا شکست می‌خورم؟ من را دوست خواهند داشت یا به من خواهند خندید؟» اما پیامدهای آینده را براساس تجارب گذشته و مشاهداتمان از دیگران تصور میکنیم این پیش بینی‌ها تحت تاثیر

1. Lyons-shenk

2. Long

خودکارآمدی ما یعنی باورمان به توانایی با اثربخشی شخصی در یک حوزه مشخص قرار دارند(وول فولک^۱، ۲۰۰۱).

انگیزش پیشرفت تمایل فرد برای رسیدن به اهداف مشخص را نشان میدهد این هدف میتواند گرفتن نمره الف در یک درس یا صعود به قله کوه باشد. رزون^۲، معتقد است که انگیزه پیشرفت را نوعی نیروی محرک یا سائق در فرد پدید می آورد که موجب می شود وی در راستای برتری جویی و تلاش بکوشد به اعتقاد وی انگیزه پیشرفت نشانگر نیاز شخص به برتری جویی و تعالی طلبی است و خاستگاه آن در سالهای اولیه حیات کودک میباشد رزون سوگیری ارزشی و آمال شخصی و آرزوهای تحصیلی به همراه انگیزش پیشرفت را عوامل اساسی در ایجاد پدیده‌ای موسوم به نشانگان پیشرفت^۳، میداند(کرمی باغظیفونی، ۱۳۸۶).
گورون(۱۹۹۹)، رفتارهای افراد دارای انگیزه پیشرفت را به شرح زیر توصیف میکند:

*موقعیت هایی را ترجیح میدهند که دقیقاً در آن ارزشیابی میشوند. * سنجشهای روشن و دقیق را از عملکرد ترجیح میدهند. * مسئولیت پذیرند. * هنگامیکه از عهده یک سطح عملکرد برنیایند دیگران را نکوهش نمی کنند. * سخت کار میکنند. * درباره راههای انجام بهتر کار و انجام تکالیف و وظایف غیرمعمول یا مهم فکر میکنند(آبنیکی- فرد، ۱۳۸۲)

همچنین ما واقفیم که نتیجه مطلوب زمانی حاصل میشود که بین عوامل تاثیرگذار از قبیل، خانواده، معلم، مدیر، معاون، مربی، مشاور، دوستان هماهنگی قابل قبولی وجود داشته باشد.

در این میان آموزش مهارت های تحصیلی (مدیریت زمان، تمرکز حواس و حافظه و برنامه ریزی تحصیلی) به دانش آموزان میتواند علاوه بر تقویت یادگیری و اثربخشی بیشتر زحمات دبیران در کلاس درس به کاهش چشمگیر نگرانی های دبیران و دانش آموزان و اولیای آنان منجر شود(کیانی، ۱۳۸۷).

مهارت تحصیلی به عنوان ابزارهایی که دانش آموزان در کلاس بکار می گیرند و به عنوان توانایی های ضروری برای یادگیری موثر، تعریف شده اند. براساس تعریف لاک^۴(۱۸۹۱؛ به نقل از بیابانگرد، ۱۳۸۴) مهارت تحصیلی عبارتند از: ابزارهایی که دانش آموزان برای جذب مطالبی که میخواهند یاد بگیرند از آنها استفاده

1 . wool folk

2 . Reson

3 . achievement syndrom

4 . Lock

کنند. این مهارت ها برای پیشرفت موفقیت آمیز در زمینه های درسی ضروری هستند. مهارت های تحصیلی تکنیکها یا راهبردهایی را شامل می شوند که دانش آموزان برای کنار آمدن با تکالیف آموزشی روزمره خود از آنها استفاده می کنند.

انجام تکالیف پیچیده، و موفقیت آموزشی نیازمند مهارت تحصیلی است. عمده ترین مهارت تحصیلی عبارتند از مهارت مدیریت زمان^۱، مهارت تمرکز^۲، مهارت خواندن^۳، مهارت درک مطالب^۴، مهارت یادداشت برداری^۵، مهارت نوشتن^۶، مهارت امتحان دادن^۷.

پژوهشگر این پژوهش بر روی مهارت تمرکز، برنامه ریزی تحصیلی و مدیریت زمان تاکید دارد. با توجه به مطالب مطرح شده این سوال مطرح می شود که آیا آموزش مهارت های تحصیلی بر انگیزش پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی دانش آموزان تاثیر دارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق:

هر نظام آموزش و پرورش جهت حصول بهترین نتایج در رفع موانع و کمبودها در فرایندهای آموزش و پرورش و استفاده بهینه از دروندادها، همواره مورد ارزیابی متخصصان مربوطه قرار داشته و تلاش می شود که محصول نهایی این نظام یعنی دانش آموزان، واجد بهترین شرایط و ویژگی ها و قابلیت های مطلوب باشند پیشرفت تحصیلی یکی از مهمترین و عینی ترین معیارها برای بررسی و ارزیابی کارایی نظام آموزش و پرورش می باشند.

دانش آموزان بزرگترین سرمایه های انسانی هر جامعه ای به حساب می آیند، زیرا می توانند با در هم آمیختن نیروی جوانی، علم و مهارت آموخته شده، چرخ های پیشرفت و توسعه را به حرکت در آورند. در تمام کشورها سالیانه سهم بالایی از درآمد ملی صرف آموزش و پرورش می شود، اما بخش زیادی از هزینه ها هدر می رود. یکی از مواردی که همواره مورد توجه معلمان و اولیای دانش آموزان است، انگیزش پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان می باشد.

1. time management skill

2. concentration skill

3. reading skill

4. reading comprehension

5. note taking skill

6. writing skill

7. test taking skill

لازمه تحول در آموزش و پرورش شناخت هرچه بیشتر عوامل موثر بر پیشرفت، جهت بهره‌وری هرچه بیشتر منابع اختصاص یافته می‌باشد، به‌طوریکه تلاش‌های معلمان و دانش‌آموزان در سایه درک صحیح‌تر آنان از عوامل موثر بر انگیزش پیشرفت به نتایج هرچه پربارتری منتهی می‌شود (مهرافروز، ۱۳۷۸، به نقل از محمدی، ۱۳۸۶).

قضاوت افراد در مورد توانایی‌هایشان برای اعمال کنترل بر امور زندگی، که از آن با عنوان خودکارآمدی یاد می‌شود از جمله عواملی است که در تشویق و برانگیختن دانش‌آموزان جهت تلاش برای تسلط هرچه بیشتر بر تکالیف تحصیلی شناخته می‌شود.

همچنین بررسی رابطه و چگونگی تاثیرگذاری و تاثیرپذیری مولفه‌های خودکارآمدی با انگیزش پیشرفت از نظر بنیادی و کاربردی مورد توجه بسیاری روانشناسان، مشاوران و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت می‌باشد. باید به این نکته توجه داشته باشیم که اصلی‌ترین و بارزترین نشانه موفقیت سیستم آموزشی و پرورشی در رسیدن به اهداف پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان است (مه‌دیان، ۱۳۸۵).

در فرایند یاددهی - یادگیری، معلم و شاگرد هر دوسهیم‌اند، وظیفه اصلی معلم، آموزش مطالب درسی و تسهیل یادگیری شاگردان است و وظیفه دانش‌آموزان یادگیری محتوای درسی در راستای نیل به هدفهای آموزشی است. در این فرایند مهارت‌های تحصیلی دانش‌آموزان میتواند نقش موثری داشته باشد و موجبات پیشرفت تحصیلی آنها را فراهم آورد.

از طریق آموزش مهارت‌های تحصیلی، دانش‌آموزان مهارت‌های مهمی کسب میکنند که برای انجام انواع تکالیف روزمره ضروری هستند در مورد بسیاری از یادگیرنده‌ها ممکن است تفاوت بین موفقیت و شکست در مدرسه را در ضعف دانش و استفاده از مهارت‌های تحصیلی و نیز ناتوانی در بکار بردن مهارت‌های تحصیلی کسب شده در تکالیف آموزشی گوناگون یافت.

همچنان که دانش‌آموزان کاربرد مهارت‌های تحصیلی موثر را فرا میگیرند، در واقع چگونه آموختن را می‌آموزند. مهارت‌های تحصیلی به دانش‌آموزان کمک می‌کند که از عهده موقعیت‌های گوناگون یادگیری به طور کارآمدتر و موثرتری برآیند به گونه‌ای که اطلاعات جدید کسب شده نگهداری و در یادگیری بعدی

بکار گرفته میشوند. اگرچه مهارت‌های تحصیلی در یادگیری مهم قلمداد می‌شوند اما ولفولک^۱ (۲۰۰۱) مشاهده نمود که نوعاً در بسیاری از مدارس، آموزش مهارت‌های تحصیلی اجرا نمیشود.

اشنایدر^۲ و جرمن^۳ (۱۹۸۳؛ به نقل از بیابانگر، ۱۳۸۴) گفتند چون آموزش مهارت‌های تحصیلی بخشی از برنامه درسی معمول قلمداد نمی‌شود، لازم است معلمان بر اهمیت مهارت‌های تحصیلی و استفاده از روش‌های اطلاعاتی که میتوانند یادگیری مستقل را راه‌اندازی کنند، تاکید نمایند. علاوه بر این معلمان با گنجاندن راهبردهای تحصیلی در فعالیت‌های روزانه کلاسی خود باید استفاده از چنین راهبردهایی را ترغیب نمایند. یکی از راه‌های ترغیب معلمان به آموزش مهارت‌های تحصیلی، و نیز تشویق دانش‌آموزان به یادگیری، اصلاح و بهبود مهارت‌های تحصیلی فراهم سازی دانش‌نظری و راهبردهای عملی در این حوزه است. بنابراین حائز اهمیت است تا مهارت‌های تحصیلی دانش‌آموزان مورد بررسی علمی قرار گیرد و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان معین گردد.

باید به این نکته توجه داشته باشیم که اصلی‌ترین و بارزترین نشانه موفقیت سیستم آموزشی و پرورشی در رسیدن به اهداف پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان است. دانش‌آموزان با پیشرفت و موفقیت تحصیلی تایید و پذیرش والدین، معلمان و همسالان را به دست آورده و اعتماد به نفس و کارآمدی خود را افزایش میدهند اما عدم موفقیت در این راه میتواند دانش‌آموز را نسبت به توانایی‌ها و کفایت خود مردد ساخته و او را دچار احساس ناکارآمدی و حقارت نماید و این حالات در تعیین سرنوشت و آینده دانش‌آموز تأثیراتی انکارناشدنی برجای خواهد گذاشت.

از طرف دیگر، علیرغم پیشینه و سابقه طولانی تحقیقات در زمینه باورهای خودکارآمدی، انگیزه پیشرفت در غرب در کشور مطالعات محدودی صورت گرفته است.

آمارهای منتشر شده در آموزش و پرورش و نتایج برخی تحقیقات و پژوهش‌های انجام شده حکایت از آن دارد که هر ساله تعداد زیادی از دانش‌آموزان با مشکل افت تحصیلی مواجه می‌شوند. این امر علاوه بر تحمیل هزینه‌های کلان بر آموزش و پرورش و خانواده‌ها، تأثیرات نامطلوب روانی - عاطفی در دانش‌آموزان و اولیای آنان برجای می‌گذارد که خود منشاء بروز برخی از مشکلات و ناهنجاری‌های دیگر نظیر اضطراب،

1. wool folk

2. Schnider

3. German

افسردگی، ترک تحصیل و ... میشود. در این میان راه‌کارهای مشاوره‌ای برای کاهش و کنترل مشکلات تحصیلی، آموزش مهارت‌های تحصیلی را به دانش‌آموزان و راهنمایی والدین در این زمینه از طریق مدیران، معلمان و مشاوران از نکات مهم می‌باشد.

بنابراین جا دارد که محققان با پرداختن به این موضوعات، دانش و راهبردهای عملی را برای نهادهای آموزشی و پژوهشی فراهم ساخته و اطلاعات مفیدی را در اختیار کسانی که به نحوی با موضوع مرتبط می‌باشند، قرار دهند.

همچنین نظر به اهمیت و نقش تعیین‌کننده باورها در تمام ابعاد زندگی فرد و به طور کلی در زمینه انگیزه پیشرفت در راستای تلاش برای شناخت عوامل تاثیرگذار برافزایش انگیزه پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان به عنوان آینده‌سازان جامعه و همچنین بهره‌وری هرچه بهتر از هزینه‌هایی که صرف آموزش آنها می‌شود در این پژوهش تلاش می‌شود تا کم و کیف چگونگی تاثیرمهارت‌های تحصیلی برانگیزه پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی مورد بررسی قرار گیرد.

با امید به اینکه نتایج این پژوهش گامی هرچند کوچک در جهت روشن شدن بهتر زوایای موضوع مورد بحث و کمکی به بهبود خودکارآمدی، انگیزش دانش‌آموزان باشد و یافته‌های این پژوهش موجب بهبود درک ما از عوامل تعیین‌کننده موفقیت دانش‌آموزان و تسهیل کمک به معلمان و دانش‌آموزان در جهت تحقق هرچه بیشتر اهداف نظام آموزشی باشد.

هدف تحقیق:

هدف این پژوهش تعیین اثربخشی مهارت‌های تحصیلی برانگیزش پیشرفت و خودکارآمدی تحصیلی می‌باشد.

فرضیه‌های تحقیق:

آموزش مهارت‌های تحصیلی برانگیزش پیشرفت تاثیر دارد.
آموزش مهارت‌های تحصیلی بر خودکارآمدی تحصیلی تاثیر دارد.

تعریف واژگان و مفاهیم اختصاصی:

تعاریف نظری:

تعریف مهارت‌های تحصیلی:

مهارت‌های تحصیلی مجموعه فعالیت‌هایی است که منجر به بهبود وضعیت تحصیلی و کاهش افت تحصیلی دانش‌آموز می‌شود و شامل زیرمجموعه‌هایی به نام برنامه‌ریزی تحصیلی، تمرکز حواس و حافظه، مدیریت زمان می‌شود. مهارت‌های تحصیلی ابزارهایی هستند که دانش‌آموزان برای جذب مطالبی که می‌خواهند یاد بگیرند از آنها استفاده میکنند (لاک، ۱۸۹۱؛ به نقل از بیابانگر، ۱۳۸۴).

تعریف انگیزش پیشرفت:

انگیزش پیشرفت عبارت است از گرایش همه جانبه به ارزیابی عملکرد خود با توجه به عالی ترین معیارها، تلاش برای موفقیت در عملکرد و برخورداری از لذتی که با موفقیت در عملکرد همراه است (فله^۱، رولند^۲ و گولد^۳، ۱۹۷۵ به نقل از رئیس سعدی، ۱۳۸۶). انگیزش پیشرفت تحصیلی هم به تلاش دانش‌آموز برای موفقیت در عملکرد و کسب تسلط مطالب و تکالیف مرتبط با تحصیل و مدرسه اطلاق می‌گردد.

تعریف خودکارآمدی تحصیلی:

خودکارآمدی عبارت است از قضاوت شخص در مورد توانایی‌اش برای انجام یک تکلیف در یک حوزه مشخص (پینتریچ^۴ و شانک^۵، ۱۹۹۶) خودکارآمدی بر قضاوت‌های افراد در مورد قابلیت‌هایشان برای سازمان دهی و اجرای دوره‌های عمل ضروری جهت حصول عملکرد تعیین شده، دلالت دارد (لانگ^۶ و همکاران، ۲۰۰۷). بر این اساس باور دانش‌آموزان در مورد توانایی‌هایشان برای انجام موفقیت‌آمیز تکالیف تحصیلی، خودکارآمدی تحصیلی آنان را تشکیل می‌دهد (بندورا^۷، ۲۰۰۷).

1. Fled
2. Roland
3. Gold
4. Pint rich
5. shank
6. Long
7. Bandura